

# CESTA HRDINŮ

OBJEVUJ SOCHY NA PRAZE 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

PRŮVODCE PRO DĚTI I DOSPĚLÉ

PO SOCHAŘSKÝCH DÍLECH VE VEŘEJNÉM PROSTORU PRAHY 10

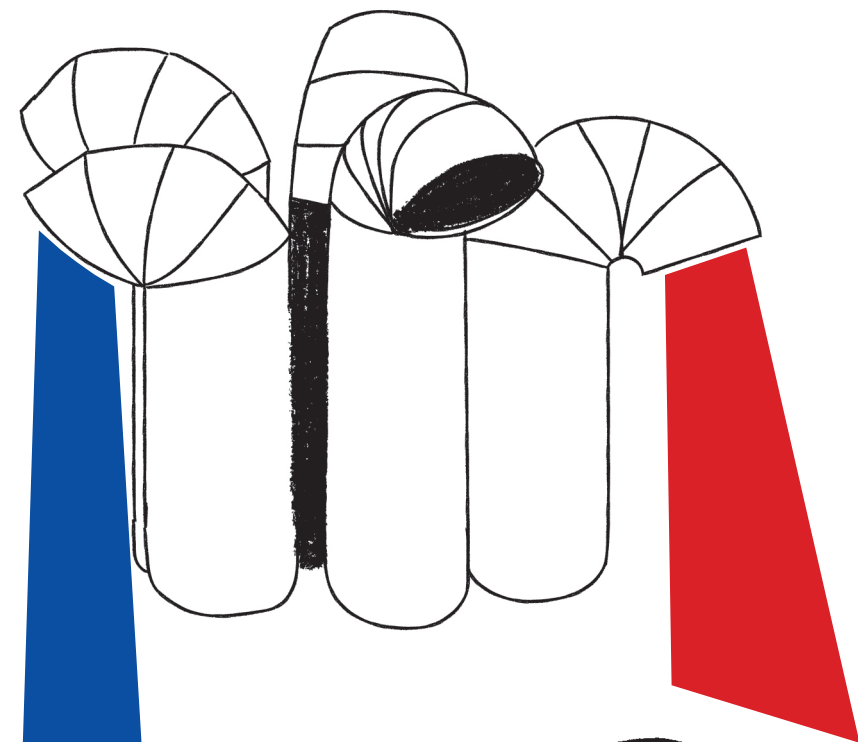
Vítáme tě i s tvými blízkými na Cestě hrdinů.

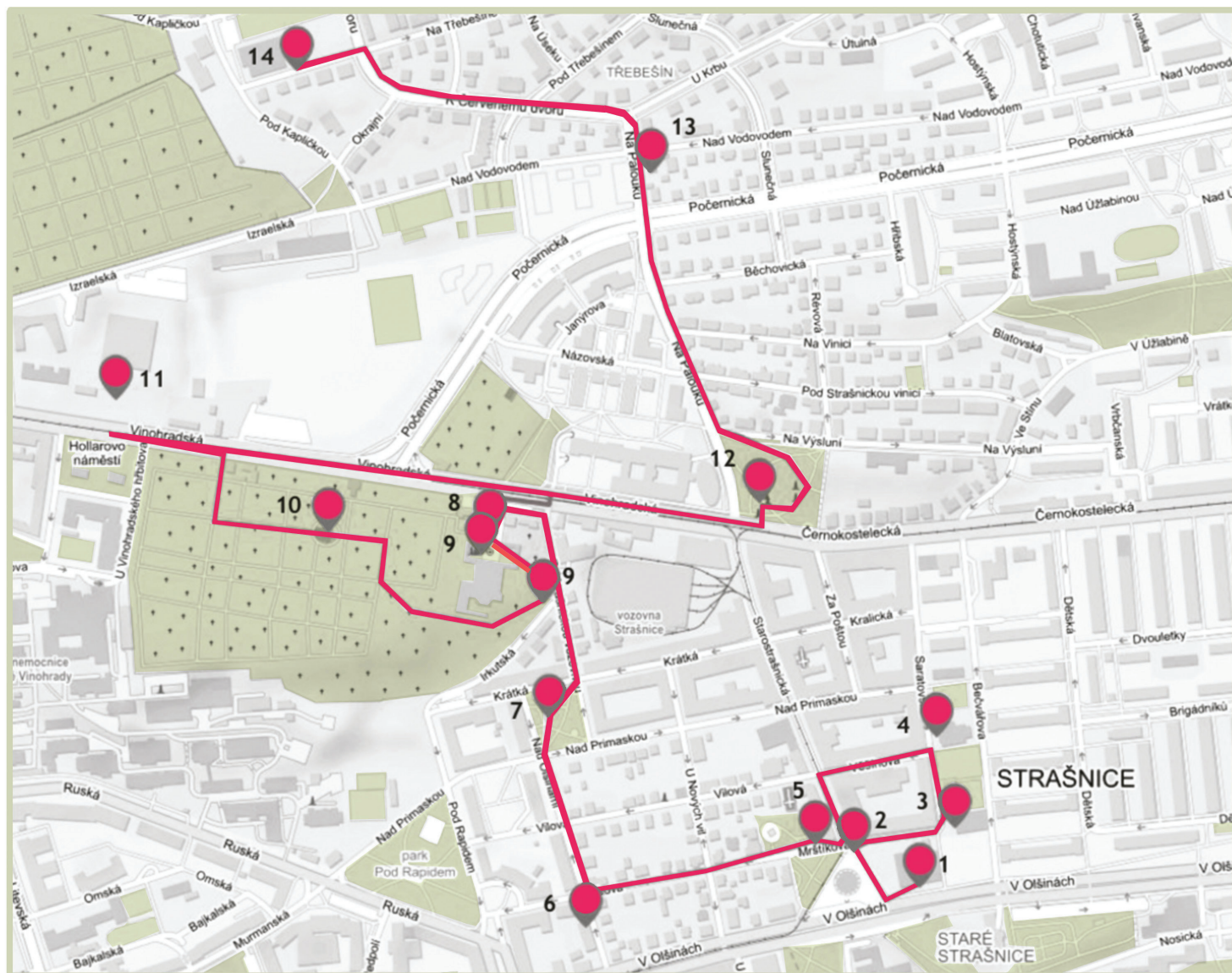
Připadaly ti do dnešního dne Strašnice jako obyčejná a docela nezajímavá část Prahy?

Po této objevné procházce se možná staneš jejich hrdým obyvatelem a překvapíš své přátele novými poznatky. Dozvíš se o lidech, kteří museli v životě čelit velkým výzvám a nebezpečí. A také o lidech, kteří se různými způsoby podílí na podobě a tvorbě města.

Společně se vydáme do centrální části Strašnic k pamětním deskám, pomníkům a výtvarným dílům pod širým nebem. Zastavíme se na místech spjatých s důležitými momenty historie a zajímavými osobnostmi. Některá témata se vinou celou trasou, například příběh pražského povstání a další události 2. světové války, v nichž Strašničtí sehráli významnou roli. A jinde se seznámíš s tím, jak místní ožívají dříve zanedbané prostory města.

Téměř u každého zastavení tě čeká hra, výzva ke hledání nebo tvůrčí úkol. **Nezapomeň si proto s sebou vzít křídý na chodník, papír a tužku!**





### SEZNAM ZASTAVENÍ:

1. Pamětní deska a štuková výzdoba na budově školy, V Olšinách 200/69
2. Pomník obětem 1. světové války a legionářům (autor: Josef Jílek), areál školy směrem do Mrštíkova ulice, V Olšinách 200/69
3. Pamětní deska na Kulturním domě barikádníků, Saratovská 20
4. Pamětní desky na budově Sokola, Saratovská 404/4
5. Mural art Uvnitř kruhu (autor: Jan Kaláb), Mrštíkova 858/33
6. Kameny zmizelých (autor konceptu: Gunter Demnig), Nad Olšinami 448/3
7. Park Františka Suchého, Nad Olšinami 282/31
8. Pomník sokolům (autor: Vladimír Pechar), Krematorium Strašnice, Vinohradská 214
9. Pomník obětem 2. světové války (autor sochy: Josef Wagner), Krematorium Strašnice, Vinohradská 214
10. Hrob Václava a Olgy Havlových, Krematorium Strašnice, Vinohradská 294/212
11. Nápis SVOBODA/LIBERTY (autoři nápisu: C&G Partners, kreativní studio, USA) Rádio Svobodná Evropa (RFE/RL), Vinohradská 1201/159
12. Sochy v parku Ivana Jilemnického (autor: Ivan Jilemnický), Na Výsluní 2425/9
13. Pamětní deska Antonínu Abrahamovi (autor: Jakub Grec), Na Palouku 652/28
14. Památník strašnického vysílače na Třebešíně, Na Třebešíně 8

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 1 | POKLAD PRAHY 10

A proč je tak zdobená?

Co myslíš, jak je tahle budova asi stará?

Je i dnes důležité,  
aby právě budova školy byla krásná  
nebo zajímavá?



Pamětní deska a štuková výzdoba  
na budově školy  
V Olšinách 69  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0727999, 14.4925010

Kde hledat další informace:  
<http://www.prahadeset.cz/genius-loci/strasnice/prazske-povstani-a-stara-skola/>

— informace k Pražskému povstání  
ve Strašnicích, seznam padlých  
<http://mistamehomesta.cz/?p=6623>

— fotodokumentace interiérů budovy  
<https://ctyridny.cz/category/aktualne/>

— fotografie z Festivalu 4+4 dny  
v pohybu, který se v říjnu 2020 usku-  
tečil jen zčásti

### VÝZVA K POZOROVÁNÍ

Hledej na fasádě školy různé nápisy, reliéfní (vystupující do prostoru) štukové postavy a zdobení připomínající tvary rostlin. V období secese, kdy škola vznikla, byly velmi oblíbené. Zkus jich najít co nejvíc, projdi na přístupnou část zahrady a prozkoumej školu ze strany. Třeba najdeš i Karla IV., krále a císaře, který založil nejvýznamnější českou školu - Univerzitu Karlovu. Uvnitř školy byla, jak to bylo obvyklé před 1. světovou válkou, také školní kaple. Její umístění ti zvenku napoví výjimečný tvar oken. Najdeš je?

V říjnu 2020 budova školy ožila uměním díky festivalu 4+4 dny v pohybu. Chodby i třídy se proměnily v malé galerie. V jedné z nich vystavil známý umělec František Skála kresby ze svých školních let, a to v téže třídě, kam jako kluk chodil.

### Stará nebo nová? Hlavně at' je škola!

Nacházíš se před budovou strašnické školy, která už pár let dětem neslouží, ale čeká na své nové využití. Zatím vzpomíná... **Jaké zvuky se zde asi za více než sto let její existence rozléhaly?** Smích, dupání, zpěv? Povely? A nejen ty směřované od učitelů k žákům. Budova totiž hostila skutečné vojáky a byly v ní uloženy skutečné střelné zbraně. Štáb ozbrojených akcí Prahy 10 odtud řídil bojové akce proti německým okupantům, do kterých se zapojily tři a půl tisíce místních obyvatel. Četníci, hasiči a civilní obyvatelé včetně dodavatelů jídla pro povstalce tak nasazovali životy v boji proti nacistům a za záchranu Prahy. Právě na jejich statečnost upomíná nenápadná deska s nápisem u vstupu do školy.

### HRA

Obvyklou obec – vesnici, město – vždy kromě domů tvořila škola, kostel a hospoda. Dovedeš si v duchu představit a nakreslit třeba křídou na chodník nebo na zadní stranu tohoto listu mapu Strašnic? Anebo, pokud nejsi zdejší, tak mapu svého bydliště a označit v ní polohu své školy, kostela a hospody? Kde myslíš, že má obec svoje centrum? A proč zrovna tam?

Pro nás strašnické je zajímavé, že centrum vesnice Strašnice bylo právě zde. A budova školy, před kterou stojíme, vyrostla tedy v jejím samotném srdci, všem na očích.

Škola může sloužit nejen dětem, ale všem obyvatelům. Může být jedním z center kulturního života. Snad se tedy podaří starou budovu zrekonstruovat a vrátit do ní školní a kulturní život co nejdříve, jak má radnice Prahy 10 v plánu.

S domy je to jako s ohroženými rostlinami nebo živočichy. Historie se nedá opakovat, a tak je třeba některé vzácné budovy ochránit pro budoucnost. Tahle škola se stala chráněnou kulturní památkou v roce 2014. Ted' už ji nelze jen tak přestavět nebo zbořit a využít pozemek třeba na obchodní dům.



# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 2 | SLAVNÍ BOJOVNÍCI – NA JIH, ZÁPAD, VÝCHOD A ZASE ZPĚT



Prozkoumej pomník ze všech stran a zkus odhadnout, k jakým historickým událostem se vztahuje. **Co by mohly znamenat nápisy v cizích jazycích?** Možná uhodneš, že jde o vzdálená místa, na kterých se odehrávaly boje 1. světové války, v nichž působili i takzvaní **legionáři**. Kdo to byl?

Když se řekne legionář, vzpomeneš si možná na římské vojáky, proti kterým bránili svoji vesnici slavní komiksové hrdinové Asterix a Obelix. Jako legionáři byli totiž už ve starověkém Římě označováni členové vojenských jednotek nazývaných legie. A nebo si připomeneš muže a ženy české a slovenské národnosti, kteří v době 1. světové války dobrovolně vstupovali do armád cizích států na straně Dohody, aby s nimi bojovali společně proti Rakousku-Uhersku (jehož v té době byli ještě občany), a proti dalším Ústředním mocnostem. (Označení Dohoda (Francie, Velká Británie, Rusko) a Ústřední mocnosti (Německo, Rakousko-Uhersko, Itálie, Turecko) se využívá pro dva nepřátelské tábory bojující proti sobě na frontách 1. světové války.)

Nejznámější je působení legionářů na území dnešního Ruska, kde se účastnili významných vítězných bitev, např. u Zborova. Legionáři zde také skoro rok ovládali páteří železniční trať – Transsibiřskou magistrálu, aby se pak úplně na východě Ruska, ve Vladivostoku, evakovali a vrátili domů přes oceán. Tam už na ně čekala nově ustavená vlast – Československo.

Další legie vytvořili naši krajané např. ve Francii (bitva u Verdunu a u Voisiers) či Itálii (bitva u Dos Alto, Piava) a dalších zemích, celkem jich v zahraničních armádách bylo na 140 tisíc.

**Kdo se zasadil o to, aby zde pomník stál?** Byl to „Kroužek přátel pro postavení pomníku padlým legionářům a vojákům“, tak zněl celý jeho název. Peníze jeho členové sehnali z různých zdrojů. Pomník pak vytvořil mezi lety 1919–1921 sochař Josef Jílek podle návrhu sochaře a současně také legionáře Františka Ducháče-Vyskočila. Odhalení pomníku bylo v roce 1921 „dojemnou a povznášející slavností, k níž účastníci dostavili s průvodem, v němž byly bílé družičky, sokolové, hasiči, řady legionářů a pozůstalí po padlých, hlavně ženy a děti“. Slavnostní ráz události podtrhly ještě tóny z opery Libuše od Bedřicha Smetany.

Pomník obětem 1. světové války a legionářům v areálu strašnické školy

Autor: Josef Jílek na základě modelu sochaře Františka Ducháče-Vyskočila  
V Olšinách 200/69  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0731958, 14.4913423

**Kde hledat další informace:**

[praha10.cz/mestska-cast/socialni-oblast-a-zdravotni-sluzby/koronavirus/aktuality-ke-koronaviru/artmid/7775/legionarskemu-pomniku-se-navrati-lesk?articleid=3089&articleid=3089](http://praha10.cz/mestska-cast/socialni-oblast-a-zdravotni-sluzby/koronavirus/aktuality-ke-koronaviru/artmid/7775/legionarskemu-pomniku-se-navrati-lesk?articleid=3089&articleid=3089)

– článek o historii a restaurování pomníku z roku 2020

[edu.ceskatelevize.cz/video/1266-vznik-ceskoslovenskych-legii](http://edu.ceskatelevize.cz/video/1266-vznik-ceskoslovenskych-legii)

– pořad o vzniku čs. legií na východní frontě

[edu.ceskatelevize.cz/video/1857-ceskoslovenske-legie-v-1-svetove-valce](http://edu.ceskatelevize.cz/video/1857-ceskoslovenske-legie-v-1-svetove-valce)

– díl seriálu Dějiny udatného českého národa

### VÝZVA K POZOROVÁNÍ

Podívej se pozorně na reliéf na čelní straně pomníku. Kdo to je a co má na hlavě?

Vidíš zde muže v kovové přilbě, jejíž varianty se využívaly v bojích na všech frontách. Na legionářských pomnících však bývá k vidění často i vícero postav s různými pokrývkami hlavy. A podle pokrývky hlavy lze také rozeznat, kde se legionáři do bojů zapojili. Tipni si, kde mohli bojovat vojáci zobrazení s kloboukem a kde ti, kteří mají na hlavě beranici (zimní čepice s kožešinou)?

„(doby) západní Evropy“  
a helmy k bojům na západní frontě (italské) frontě  
na východní (ruské) frontě, klobouk  
beranice odkazují k bojům



BERANICE



KLOBOUK

### HRA

Co myslíš, má hlavní socha představovat vojáka? Nebo jeho kamaráda? A co asi znamená ten zvláštní oděv... Sochaři tvoří lidské postavy podle konkrétních lidí, ale pro výsledné sochy není vždy důležité, kdo byl modelem. Skrze jakousi ideální podobu člověka má socha vyjádřit věci, které se těžko říkají slovy. Jaké hodnoty nebo hnutí myslí má asi představovat postava muže, který pokládá vavřínový věnec na vojenskou helmu? Zkus napodobit polohu i gesto sochy vlastním tělem. Jak se v pozici cítíš? Hraj si dál – jak by vypadala postava, která by měla vyjádřit třeba vítězství, rozhořčení nebo nádej? Zkus zaujmout daný postoj a nechat rodiče nebo sourozence hádat, co vyjadřuješ.



PŘILBA ADRIAN



Městská část Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 3 | POSEDĚT, ZATANČIT SI A ZALÍT RAJČATA



Co znamená „Na Barče, tam to žije“?

- 1) Barča má vši.
- 2) Barča je místní kulturní centrum a probíhá v něm hodně akcí.
- 3) Autor se přepsal a chtěl říci: „Na bárce (lodičce), tam to žije!“

Pokud jsi místní, uhodněš lehce, která odpověď je nejbližší pravdě. Máš z tohoto místa nějaké zážitky, třeba s rodiči? Kulturní dům Barikádníků skutečně zve děti i dospělé na řadu kulturních akcí od dětského dne po koncerty nebo divadelní vystoupení. Strašnickým obyvatelům začal sloužit už těsně po 2. světové válce. Tehdy ho svépomocí vystavěli bývalí členové protifašistického odboje, kteří ve Strašnicích bojovali na barikádách, jak také návštěvníkům připomíná kamenná pamětní deska u vstupu i samotný název. **Znáš ještě jiný případ, kdy se místní lidé spojili a postavili si třeba altán, klubovnu nebo dokonce divadlo?**

Pamětní deska na Kulturním domě Barikádníků  
Saratovská 20  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0734816, 14.4931125

Kde hledat další informace:

[kdbarikadniku.cz/](http://kdbarikadniku.cz/)

— program KD Barikádníků a informace o provozu komunitní zahrady  
[www.metro.cz/foto.aspx?r=co-se-deje&c=A140929\\_165450\\_co-se-deje\\_row&foto=JBS563c8e\\_Holotova\\_Katerina.jpg](http://www.metro.cz/foto.aspx?r=co-se-deje&c=A140929_165450_co-se-deje_row&foto=JBS563c8e_Holotova_Katerina.jpg)

— návrhy studentů, jak by Barča mohla vypadat v budoucnu

Dnes už Barča zažívá klidné dny a slouží hlavně místním lidem. S kulturním domem sousedí prostranství, které slouží k odpočinku, setkání s přáteli nebo jako komunitní zahrada pro pěstování ovoce a zeleniny.

### HRA

Podívej se na zvláštní nápis na budově. Jednotlivá písmena připomínají žetony ze hry Scrabble. Kolik nových slov dokážeš složit z nabízených písmen? Můžeš je napsat křídou na chodník, třeba tak vznikne trochu náhodná báseň. Písmena si můžeš vystříhat a skládat doma. Slova z nich lze vytvořit více než 100!



Kdy se tu tančilo nejdříve? V době před pádem komunismu se zde scházeli příznivci hudebního proudu zvaného heavy metal, hrály tu kapely se zvláštními názvy jako je Arakain nebo Vitacit. Tehdy byla Barča legendární, jezdilo se sem z celé Prahy. Chceš slyšet to, co znělo Barčou v jejím nejslavnějším období? Zkus zde, ale pozor, je to docela nářez i po letech :-).

Arakain: Thrash the Trash

[www.youtube.com/watch?v=kcAsExG4mEk](https://www.youtube.com/watch?v=kcAsExG4mEk)

### HRA

Ne vše, co víme o městě, domech, ulicích, vědi i ostatní. Pamětní desky připomínají významné události nebo osobnosti, které mají vztah přímo k danému místu. Možná si i ty pamatuješ nebo víš něco, co by ostatní mohlo zajímat! Zapisuj to kdykoliv během trasy křídou na chodník a šipkou označ místo, kterého se informace týká. Například „Tady v okně sedává kočka.“ nebo „Tento dům měl dříve žlutou barvu.“

A pokud jsi v těchto místech poprvé, rozhlédni se kolem sebe a křídou udělej šipku a popiš pár slovy nějakou drobnou zajímavost, které si všimneš. Možná by ji ostatní přehlédli?



# KULTURNÍ DŮM BARIKÁDNÍKŮ



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 4 | ZHLUBOKA DÝCHEJ, VYPNI HRUŤ!



Strašniční sokolové se zapojili také do bojů za vznik samostatného státu a za svobodu. Umlčené životy padlých sokolů v obou světových válkách připomínají pamětní desky. Deska se jmény hrdinů z 1. světové války byla osazena dodatečně a osudy na ní jmenovaných neznáme. Padlí sokolové z 2. světové války jsou známí lépe. Byli mezi nimi vážení představitelé Sokola, ale také skoro ještě děti, třeba kluci, kteří přechovávali za 2. světové války zbraně (Otto Vít) nebo se rozhodli utéct z Německa, kde museli povinně pracovat bez možnosti být se svými blízkými (Jarda Benetka). Museli tehdy prokázat hodně statečnosti. **Jaký čin by se podle tebe dal označit za statečný v dnešní době?**

Pamětní desky na budově Sokola  
Saratovská 404/4  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0744175, 14.4929014

Kde hledat další informace:

<http://www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=805>

— stručné představení osudů sokolských obětí 2. světové války připomínaných na pamětní desce

<http://www.sokolskepamatky.eu/zajimavosti/detail-prazske-sokolovny-jako-kulturni-pamatky/>

— neznámější a památkově chráněné sokolovny v Praze

<https://sokol.eu/jak-cvicit-s-detmi-i>

— návod, jak si se Sokolem zacvičit s dětmi ve věku 2-6 let doma

<https://www.youtube.com/watch?v=OPZRKgzMt2M>

— sokolská píseň Za sokolským praporem

### HRA

Je čas na rozcvičku! Vzpomeň si na několik jednoduchých cviků, které znáš. Zkus dva až pět cviků spojit za sebou a připravit si malou rozcvičku, kterou si rozhybeš celé tělo. Můžeš si ji zakreslit nebo zapsat a zkusit s ní nastartovat každý den!

Dnes nám připadá běžné, že po škole nebo práci jdeme “cvičit”. Třeba na kroužek tenisu nebo plavání. Podobné organizované společné cvičení se u nás rozšířilo do všech vesnic a měst právě díky Tělocvičné jednotě Sokol před více než 150 lety.

Ve Strašnicích se sokolští bratři a sestry, jak si členové jednoty říkají, nejprve scházeli k cvičení na různých místech, v roce 1921 si ale postavili společnými silami vlastní tělocvičnu i se zázemím. Tu, před kterou nyní stojíš. Bylo to v době, kdy ještě zářila novotou i strašnická škola a Strašnice byly samostatnou vesnicí.

### HRA

Motto strašnické jednoty zní: “V mysli vlast, v paži sílu, v srdci oheň”. Jaké vlastnosti by se daly spojit s jeho jednotlivými částmi?

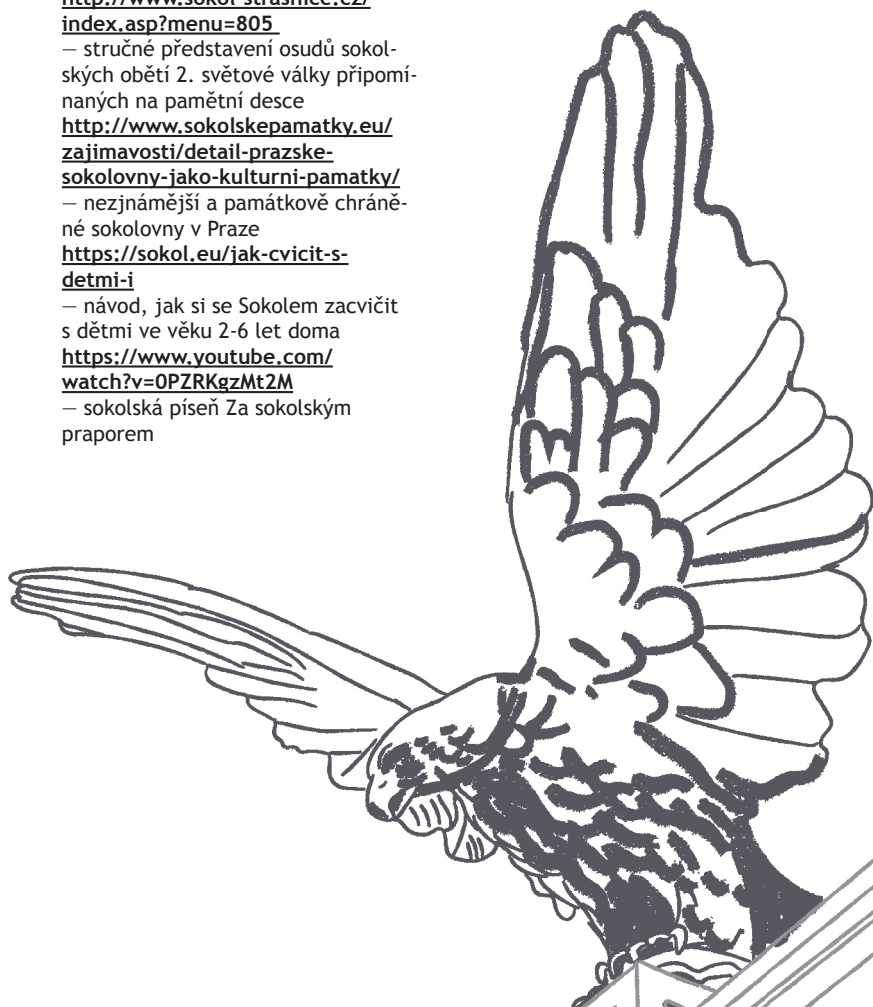
v mysli vlast =

v paži sílu =

v srdci oheň =

Proč byly právě takové vlastnosti a hodnoty pro Sokoly důležité? A jak by mohly sloužit dnes? Při jakých příležitostech by se mohly láska k rodné zemi, fyzická síla nebo odhodlanost hodit třeba tobě?

Stejně jako tady, téměř na každé střeše staré sokolovny jako by přistál bronzový pták sokol, který je coby majestátní a ušlechtilý dravec symbolem síly, rychlosti, cti a čestného boje. Zdobí také prapory sokolské jednoty. **Jaké zvíře by se nejlépe hodilo na tvůj osobní praporek a proč? A jaké by si vybrali tví přátelé nebo blízcí?**



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MC Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Voborníková, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 5 | MOŘE BUBLIN NEBO OTEVÍRAJÍCÍ SE ÚTROBY NEKONEČNÉHO STROJE?



Mural art Uvnitř kruhu  
Autor: Jan Kaláb  
Mrštíkova 858/33  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0732784, 14.4906395

**Kde hledat další informace:**  
<https://vimeo.com/66716637>  
— dokument o vzniku malby Uvnitř kruhu  
<https://verejneprostory.cz/aktivita-a-verejne-prostory/menime-verejne-prostory/legalni-graffiti>  
— místa pro legální graffiti nebo mural art na Praze 10  
[https://www.youtube.com/watch?v=LQ\\_waVyPdzc](https://www.youtube.com/watch?v=LQ_waVyPdzc)  
— časosběrné video z tvorby maleb na ZŠ Gutova

**HRA**  
Obkresli křídou kolem dokola místo, kde právě stojíš. (Bez křídly můžeš třeba skládat z kamínků nebo větviček.) A pak další a další. Vytvoř si na chodníku soustavu kruhů, které budou něco znamenat. Třeba planety, černé díry nebo bubliny, ve kterých můžeš přeskakovat z jedné do druhé. Nějaká bublina může spolknout třeba prasklinu v chodníku nebo rovnou celou lavičku. Nebo na chodník nakresli nějaký svůj vzkaz směrem k velké malbě.

Obrovskou venkovní malbu na zeď (takovým se říká **murál** nebo **mural art**) vytvořil Jan Kaláb v roce 2013. Stěnu maloval z vysokozdvizné plošiny malířskými válečky, štětci a stříkacími pistolemi. Trvalo mu to 3 dny, po které mohli kolemjdoucí sledovat, jak malba vzniká. Nazval ji **Uvnitř kruhu**. **Jak si ji pro sebe nazveš ty?**

Počasi i zásahy lidí daly už jistě malbě trochu zabrat, takže barvy už dnes nejsou tak jasné. Rozpoznáš ještě, že každý „děravý kruh“ měl původně jiný odstín zelené, žluté, červené? Rozhlédni se kolem sebe. **Co myslíš, jak se sem malba hodí?**

V ulicích měst narazíš na spoustu pomalovaných zdí, tunelů, sloupů... Možná ti stačí jen se právě teď rozhlédnout kolem sebe. Malby a sprejované nápisy na nich vznikají často bez povolení úřadů či majitelů domů. Vedle nich ale existuje řada míst, kde se malovat smí! V **Praze 10** je takových míst několik! A dílo, na které se teď díváš, také vzniklo s podporou radnice a tehdejší starostky.

**Proč právě kruhy?** Jan Kaláb používá přezdívku Point, což v angličtině kromě jiného znamená bod nebo tečka. Jako by i jméno umělce naznačovalo, že kruh je pro něj inspirací, se kterou se dá bohatě pracovat. Kolik asi existuje možností jak body, tečky a kruhy nebo několik kruhů namalovat? Některé z příkladů si můžeš prohlédnout na **webových stránkách** umělce, třeba i v podobě 3D graffiti, na obrazech, sochách...

**Napadla by tě nějaká souvislost mezi tvarem kruhu a Strašnicemi?** Možná je to náhoda, ale ve Strašnicích jsou další zajímavé stavby obsahující tvar kruhu. Například stanice metra Strašnická nebo kostel Neposkvrněného početí P. Marie.

**A kde můžeš na díla Jana Kalába narazit?**

Až na zdi zahlédneš nápis Point, většinou červený a prostorový (tzv. 3D graffiti), věz, že jej vytvořil Jan Kaláb. Je to takový jeho podpis. A na římsách zahlédneš třeba jeho barevné holuby.



**VÝZVA K POZOROVÁNÍ**

Až půjdeš příště kolem areálu Gutovka a ZŠ Gutova, prohlédni si pozorně dvě velké malby. Na jedné je vidět velké G 1 a druhá je z boku budovy směrem k velké nafukovací hale. Poznáš už podle použitých tvarů, na které z nich spolupracoval Jan Kaláb? A kdo jsou ti podivní panáčci? (ωαφερεδες αλκοολοι)



# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 6 | JEDEN KÁMEN – JEDNO JMÉNO – JEDNA OSOBA



Tak už se ti podařilo očima “zakopnout” o tyto tři kostky na chodníku? Přesně k tomu jsou totiž určeny, jejich původní název **Stolpersteine** se překládá jako „kameny, o které je třeba klopýtnout“ (zavadit pohledem). Chce-li si člověk přečíst, co je na nich napsáno, musí se hodně sklonit nebo dokonce kleknout si na zem. Jde totiž o maličké památníky obětí 2. světové války před domy, kde tito lidé žili předtím, než byli **deportováni** německým nacistickým režimem do táborů smrti nebo nucených prací.

Kdyby se podařilo položit kámen za každého, kdo byl pro svůj židovský původ zavražděn nacisty během 2. světové války, bylo by Stolpersteinů více než 6 milionů. Nacisté však podobně pronásledovali i Romy, Sinty, politické nepřátele, homosexuály a další skupiny lidí. Všichni nejprve přišli o svůj veškerý majetek, o svůj domov a nakonec i o své jméno. V táborech, kam byli odvezeni, už dostali jen číslo.

Kameny zmizelých

Autor konceptu: Gunter Demnig  
Nad Olšínami 448/3  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0723454, 14.4865894

Kde hledat další informace:

<http://www.stolpersteine.eu/en/home/>

– stránky autora projektu Guntera Demniga

<https://stolpersteinecz.cz/>

– o realizaci projektu Kamenů zmizelých v českých městech

<https://www.mapotic.com/stolpersteine-praha>

– mapa Prahy s vyznačenými kameny zmizelých

[www.spolek.org](http://www.spolek.org)

– organizaci ukládání nových kamenů v Praze zajišťuje Veřejně prospěšný spolek na podporu osob dotčených holocaustem. O umístění kamenů svým členům se stará např. také Sokol.

<http://www.posledniadresa.cz/>

[www.Home](http://www.Home)

– projekt Poslední adresa věnovaný obětem komunismu

HRA

Kámen hodně vydrží. A proto i hodně pamatuje. Co asi pamatuje ten, který najdeš po cestě? A jak se sem asi dostal? Pochází z místní krajiny, nebo ze zídky, z lomu? Zkus doma zjistit, o jaký druh kamene jde.

*“Člověk je zapomenut jen tehdy, když je zapomenuto jeho jméno.” citát z Talmudu*

Některé památníky nemusí být velké svými rozměry, a přesto mohou být svým způsobem “největší na světě”. Právě Stolpersteine – kameny zmizelých k takovým patří. Vymyslel je Gunter Demnig, německý umělec (asi v roce 1992), a z jejich osazování učinil své celoživotní poslání. Umístil jich už více než 75 000 v mnoha zemích. V jeho “misii” pokračují s jeho svolením i různé místní organizace. Může to být ale kdokoli! Kameny přibývají díky aktivním občanům, kteří investují 2500 Kč na výrobu “kamene” (= betonové krychličky s mosaznou plaketou) a poté vyjednávají na úřadech své obce potřebná povolení pro jeho umístění v chodníku.

Najdou se lidé, kteří by z dějin něco raději vymazali, a tak tvrdí, že **holocaust**, tedy vyvraždění milionů židů a dalších, nikdy neproběhl. Třeba právě kameny zmizelých pomohou udržet v paměti to, co by nemělo zůstat zapomenuto.

HRA

Jak vyčistit Kameny zmizelých? Asi jednou za rok je třeba kameny vyčistit, aby se zase krásně leskly, čemuž se věnuje řada dobrovolníků. Můžeš se jím stát i ty!

Potřeby:

čistá houbička na nádobí a kartáček, 1 hrnek octa (nebo 3 lžičce citronové šťávy) + 1 lžičce soli, suchý hadřík

Postup:

1. Vyčisti Stolperstein drsnou stranou houbičky směsí octa a soli.
2. Polij kámen vodou a kartáčkem odstraň z kamene zbytky čistících prostředků.
3. Kámen dobře omyj vodou, jinak zezelená.
4. Suchým hadříkem otři do sucha.



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 7 | PARK ŽIJE! DĚTI, DOSPĚLÍ, PSI, PTÁCI A STARÉ PŘÍBĚHY...



Park Františka Suchého  
Nad Olšinami 282/31  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0747141, 14.4859349

**Kde hledat další informace:**

[www.pametnaroda.cz/cs/suchy-frantisek-1927](http://www.pametnaroda.cz/cs/suchy-frantisek-1927)

– záznam vlastního vyprávění Františka Suchého mladšího

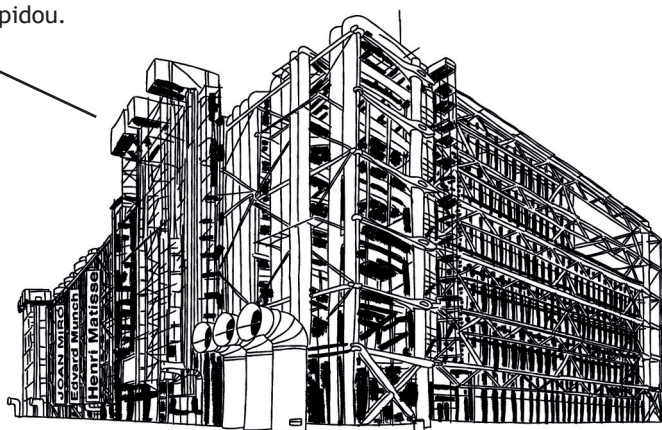
[www.bubahof.com/cs/park-frantiska-sucheho/](http://www.bubahof.com/cs/park-frantiska-sucheho/)

– aktivity spolku Bubahof spojené s parkem Františka Suchého

[wave.rozhlas.cz/vydechy-z-metra-nenapadne-stavby-jako-z-vesmiru-prohlednete-si-je-s-knihou-6487514](http://wave.rozhlas.cz/vydechy-z-metra-nenapadne-stavby-jako-z-vesmiru-prohlednete-si-je-s-knihou-6487514)

– článek o knize Nádech a výdech, která pojednává o architektuře výdechů z pražského metra

Parku také někteří místní říkají strašnické Pompidou. To podle zvláštních rour čnicích uprostřed. Ty připomínají architekturu slavného pařížského muzea Centre Pompidou.



**Jaký zvuk by mohl z barevných rour vycházet, co myslíš?**

Co kdyby se změnilý v hlásné nebo gramofonové trouby? Co kdyby vyprávěly utajený příběh z podzemí? A k čemu tu roury podle tebe jsou? Roury spojují neviditelný svět podzemí s „nebem“. Jsou to výdechy, které „dýchají“ do metra vzduch (a jsou zde od roku 1987).

**HRA**

Výdechy z metra řada lidí považuje za zajímavou „sochu“ svého druhu. Najdi v parku nebo v blízkém okolí další věci, které by se pro tebe mohly stát na chvíli sochou – zvláštní kámen, železný sloupek, ztracenou botu... Jak by vypadaly zvětšené do velikosti výdechů?

Vítej v parku, kterému se po desetiletí říkalo „partyzánů“, ale vlastně žádné jméno neměl. To dostal až v roce 2014 po Františku Suchém. Na denní světlo a do každodennosti města se tak dostal silný příběh o osobní statečnosti.

**František Suchý** byl ředitelem nedalekého strašnického krematoria. V době 2. světové války, kdy byla naše země pod vládou německých nacistů, společně se svým synem tajně zapisovali jména a uchovávali popel lidí, kteří byli za německé okupace popraveni. Syn František Suchý mladší pokračoval v evidenci jmen a záchraně ostatků popravených i za komunistického režimu. Za odbojovou činnost byla celá rodina Suchých vězněna, syn František dokonce 12 let.



**HRA**

Proběhej park skrz naskrz. Na kolika místech se setkáš s připomínkou Františků Suchých? Spočítej také, kolik do parku vede různých vstupů. Zkus třeba i nakreslit plánec parku z ptáčích perspektivy křídou na chodník.

**Jak se ze zanedbaného místa stane park, který žije?** Zde pomohla iniciativa Post Bellum, která pečuje o „paměť národa“. Sbírá a zveřejňuje příběhy pamětníků a statečných lidí, které by jinak zůstaly zapomenuty. A také **spolek** Bubahof. Díky němu park ožívá hudbou, promítáním nebo společným obědem místních lidí. Další akce se chystá Bubahof pořádat i v centru OLGA, které otevírá blízko parku na rohu ulic Nad Primaskou a Za Strašnickou vozovnou. Vizualní podobu dal parku Bubahof spolu s umělcem Michalem Pěchoučkem. A barevnost připomíná **ideologie**, proti kterým František Suchý i jeho syn bojovali (červeně=hnědá=nacismus, červeně=žlutá=komunismus).

**Víte něco o parku?** Svoje vzpomínky, příběhy nebo fotografie můžete sdílet se spolkem Bubahof na emailu: [parkfrantiskasucheho@gmail.com](mailto:parkfrantiskasucheho@gmail.com).



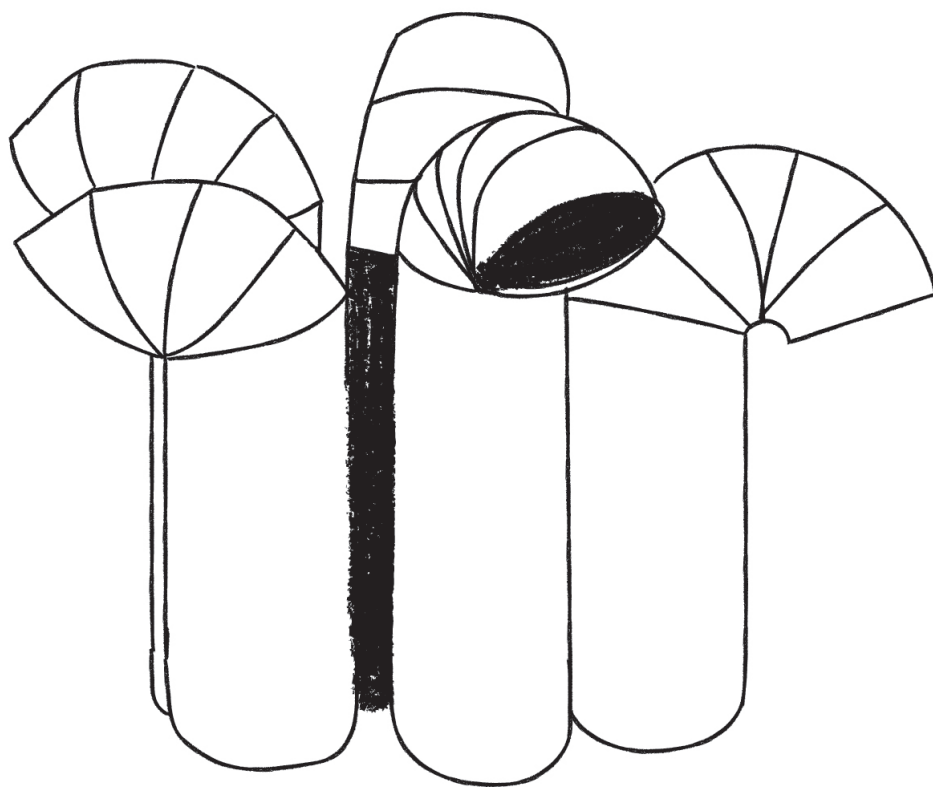
Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

## HRA

Co kdyby se roury začaly pohybovat nebo růst jako zvláštní rostliny? Co kdyby to, co vidíme, byla jen malá část „sochy“? Jak by mohla vypadat její skrytá část schovaná pod zemí? Nakresli to na chodník křídou nebo doma dokresli svou představu přímo do fotky. Můžeš roury také vystříhnout a nalepit na čistý list a pak je dokreslit...



# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 8 | JEDEN ZA VŠECHNY, VŠICHNI ZA JEDNOHO



Vstupujeme do areálu Krematoria Strašnice, které je známé po celé Praze. Lidé se sem chodí loučit se svými blízkými, kteří zemřeli. Můžeme si představit, že jsme jeho branou vystoupili z každodenního shonu a ocitáme se tak trochu mimo čas, v místě, kde se potkávají dva světy. Chovejme se tedy tak, abychom křehkou atmosféru místa nerušili.

Lidé se tu neloučí jen se svými blízkými a u hrobů a pomníků nevzpomínají jen jednotlivce. Podle fotky najdi pomník, který připomíná mnoho stovek lidí. Nápis ti už napoví, kdo má být pomníkem připomenut...

### VÝZVA K POZOROVÁNÍ

Podívej se pozorně na ozdobně provedený motiv níže na tomto pomníku. Poznáš ho? Může to být písmeno? A objevíš i menší písmena, která jsou součástí kompozice, a sestavíš z nich slovo?

Možná ti napoví dnešní zjednodušená podoba této iniciály:



Pomník sokolům  
Autor: Vladimír Pechar  
Krematorium Strašnice  
Vinohradská 214  
100 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0768267, 14.4848951

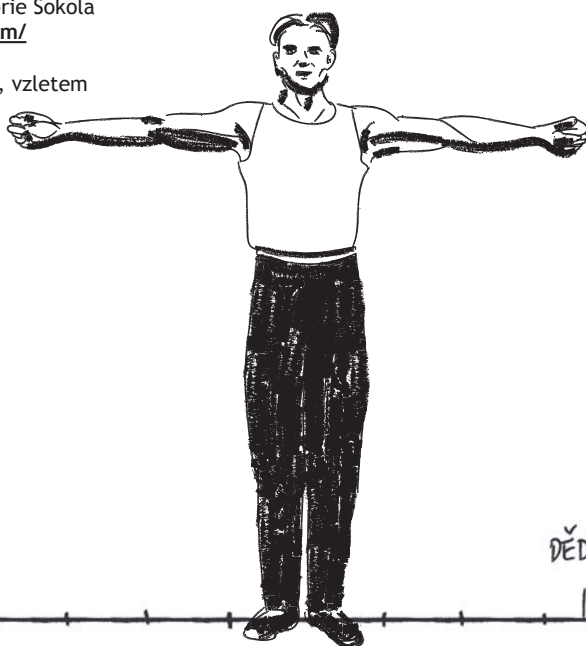
Kde hledat další informace:  
<https://www.bohusek.cz/clanek-2020010008-doznely-posledni-krok-vladimira-pechara-pluta.html>  
– zajímavosti o autorovi pomníku a jeho spolupráci s Jaroslavem Foglarem  
<https://www.ivp.czu.cz/dl/81864?lang=cs>  
– stručný pohled do historie Sokola  
[https://www.youtube.com/watch?v=bu18aR\\_oRbU](https://www.youtube.com/watch?v=bu18aR_oRbU)  
– sokolská píseň Lví silou, vzletem sokolím

### HRA

Zkus si doma podobně „začarovat“ své jméno a skrýt ho do počátečního písmene

### Co ti připomíná tvar pomníku?

Autor ho jistě nezvolil náhodně, ale z nějakého důvodu. Může připomínat písmeno T (spoluzakladatel Sokola se jmenoval Tyrš), cvičební postoj s upažením, kříž...?



**Co je Sokol a kdo jsou sokolové?** Někdo by mohl říct, že je to takový historický sportovní klub, ale jde o mnohem víc. Členové rychle rostoucího tělocvičného spolku už od svého vzniku (1862) kromě zdravého těla ctí také zdravého ducha, volnost, svobodu a čest, a také pospolitost – pěstovali bratrské a sesterské vztahy a obecní kulturu. Sokolové byli v době krize či války vždy aktivní. Usilovali o vítězství demokracie a lidských svobod a byli navíc schopni se dobře organizovat. Proto je každá válečná nebo jiná totalitní moc chtěla ovládat nebo přímo zničit. Nedali se. Po všech nepřízních v 1. a 2. světové válce a za komunistického režimu byl Sokol po sametové revoluci obnoven a dnes v Sokolu zase cvičí tisíce lidí včetně dětí.

**Znáš někoho takového?**

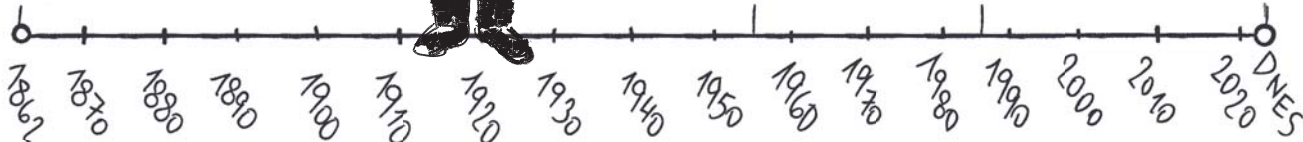
**Co myslíš, kdo a kdy z tvé rodiny mohl v Sokolu cvičit?**

ZALOŽEN  
SOKOL

DĚDA ?

MÁMA ?

MY ?



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 9 | CO JE DŮLEŽITĚJŠÍ NEŽ VLASTNÍ ŽIVOT?



Pomník obětem 2. světové války

Autor sochy Smutné jaro:

Josef Wagner, 1942

Krematorium Strašnice

Vinohradská 214

100 00 Praha 10 — Strašnice

GPS 50.0765731, 14.4846056

Kde hledat další informace:

[www.pametnaroda.cz/cs/suchy-frantisek-1927](http://www.pametnaroda.cz/cs/suchy-frantisek-1927)

— záznam vlastního vyprávění

Františka Suchého mladšího

[www.ceskatelevize.cz/ivysilani/12165051728-hvezdicky/318298380120008/titulky](http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/12165051728-hvezdicky/318298380120008/titulky)

— krátký animovaný dokument

o Miladě Horákové

— krátký animovaný dokument

o Miladě Horákové

### HRA

Až budeš procházet hřbitovem, všiměj si různých soch na náhrobcích. Najdeš tu klasické křížky s Kristem, andělíčky anebo velké anděly v podobě mužů a žen ve velmi působných, někdy i zvláštních pozicích. Podobně jako u pomníku legionářům (viz zastavení č. 2), i tyto sochy vyjadřují nějaké duševní pohnutí nebo cit. Prohlédni si kresby soch a zkus k nim připojit pojem nebo i vícero pojmů, které se k soše hodí. Třeba vymyslíš ještě trefnější pojmenování toho, co socha podle tebe vyjadřuje!

### HRA

Až půjdeš kolem sochy, jejíž pozice či gesta se ti zalíbí, zkus ji napodobit. Tanečníci vědí, jak nové gesto nebo postavení těla dokáže na chvíli proměnit náš vnitřní pocit. Funguje to i u tebe? Vyzkoušej to!



Nacházíš se u velmi zvláštního hrobu. Jde o památku téměř 2200 lidí... **Proč se ocitli pod společným náhrobkem?** Za obou totalitních režimů — nacismu, během druhé světové války, a poté komunismu — byla do krematoria odvážena těla obětí, často odpůrců a odpůrkyn režimu, která měla zmizet beze stopy. Tito lidé měli být pohřbeni bez řádné péče, anonymně, beze jména. Totalitní moc nechtěla dopustit, aby si u jejich náhrobků lidé připomínali statečnost obětí a zároveň krutost režimu.

Podařilo by se jí to nebýt obou Františků Suchých, ředitele krematoria a jeho syna, kteří se rozhodli jednat podle svého nejlepšího svědomí a navzdory hrozícímu trestu tajně opisovali seznamy jmen obětí a jejich popel ukrývali v odlehle části hřbitova. Mezi nimi i popel generála Josefa Mašína. Na místě, kde právě stojíš, jsou pohřbeny oběti nacismu, vlevo za krematoriem je pak společný hrob obětí komunismu. Tam nalezněš i pamětní desku Miladě Horákové, političce prosazující spravedlnost a demokracii, která byla neprávem popravena.

Podobně jako u kamenů zmizelých (viz zastavení č. 6), i tady byla jména lidí nakonec zachráněna před zapomenutím. Příběhy těchto lidí tak mohou žít dál, mohou se vyprávět, pamatovat...

Víš, jak prožívali tvoji předkové významné okamžiky dějin? Kdo je nejstarším pamětníkem ve vaší rodině a na jakou dobu či událost se ho přistě můžeš zeptat?

### ZAMYŠLENÍ

### OČEKÁVÁNÍ

### VZNEŠENOST

### SMUTEK

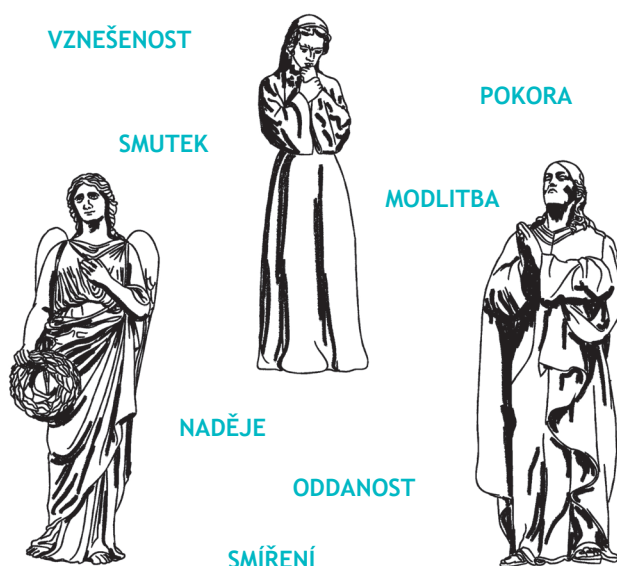
### POKORA

### MODLITBA

### NADĚJE

### ODDANOST

### SMÍŘENÍ



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 10 | MUSÍ PRAVDA A LÁSKA ZVÍTĚZIT?



Hrob Václava a Olgy Havlových  
Vinohradský hřbitov  
hrobka v severních arkádách  
kaple sv. Václava  
Vinohradská 294/212  
100 00 Praha 10 – Vinohrady  
GPS 50.0767708, 14.4819681

Kde hledat další informace:

[www.youtube.com/  
watch?v=FUU7JiCITrU](http://www.youtube.com/watch?v=FUU7JiCITrU)

— dokument z cyklu Největší Čech  
o Václavu Havlovi

[decko.ceskatelivize.cz/video/  
e319298380120007](http://decko.ceskatelivize.cz/video/e319298380120007)

— krátký animovaný dokument  
pro děti o Václavu Havlovi na ČT :D  
[www.ceskatelivize.cz/porady/100  
0000166-knihovna-vaclava-havla/  
215254000020006-chrobak-a-pu  
zuk/](http://www.ceskatelivize.cz/porady/1000000166-knihovna-vaclava-havla/215254000020006-chrobak-a-pu-zuk/)

— záznam večera o skautování  
Václava a Ivana Havlových

### VÝZVA K POVÍDÁNÍ

Po některých významných osobnostech zůstávají domy a stavby. Po jiných třeba hudební skladby. Václav Havel zanechal kromě svých divadelních her a esejí i řadu knih a myšlenek, ke kterým se můžeme vrátet. Jak rozumíš třeba těmto?

„Naděje není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“

„Nejlepší myšlenka je ta, která ponechává vždy určitou skulinu pro možnost, že všechno je současně úplně jinak.“

Kromě myšlenek jsou s Václavem Havlem spojeny také další symboly nebo gesta. Používal například slavné gesto “V” – věčko – složené z prostředníčku a ukazováčku, které symbolizuje vítězství, nebo podpis se srdíčkem, který má zdůrazňovat jeho zájem na klidném a mírovém řešení složitých otázek.



Na tomto zastavení ti chceme představit hrob bývalého prezidenta České republiky Václava Havla a jeho blízkých. Jak vidíš, hrobka není na obyčejném místě, ale je součástí hřbitovního kostela sv. Václava. V rodině bývalého prezidenta Václava Havla se to totiž hemží významnými osobnostmi – jeden dědeček (také Václav Havel) byl stavitelem paláce Lucerna u Václavského náměstí, druhý (Hugo Vavrečka) československým diplomatem, strýc (Miloš Havel) založil Filmové továrny AB na Barrandově. **Najdeš tu poblíž náhrobku Olgy a Václava Havlových i jména Václavových předků?**

Náhrobek v podobě obrovského kamene s průřezem, který propouští denní světlo, je dílem Havlova přítele, sochaře Olbrama Zoubka. **Co myslíš, že by mohl znamenat?** Na náhrobku z černého kamene vytesal sochař dvě postavy žen nebo dívek. Ta nalevo je nižší, ta vpravo jako by stoupala vzhůru...

Václav Havel byl v době před rokem 1989 odpůrcem vládnoucí **komunistické ideologie**. Spolu s dalšími **disidenty** upozorňoval na porušování lidských a občanských práv komunistickým režimem a tuto kritiku začlenil také do svých knih a divadelních her. Poté, co stál v roce 1977 u zrodu Charty 77, zásadního dokumentu, v němž se odváží lidé z celého Československa domáhat svých svobod a práv, byl i několikrát vězněn. V roce 1989 pak patřil k hlavním postavám **sametové revoluce**, která ukončila období komunistické vlády v tehdejší Československu. V prvních demokratických volbách po roce 1989 byl zvolen prezidentem.

Po sametové revoluci pak s dalšími bojovníky za svobodu a demokracii přispěl k tomu, že jsme dnes součástí západního demokratického světa, jsme členy NATO (Euroatlantický vojenský pakt) a Evropské unie. Věděl také, že demokracie je křehká a náročná. Proč? **Co si vlastně pod pojmem demokracie představuješ?** Můžeš si o tom popovídat i se svými dospělými...

Nejen ti, kteří pamatují komunistický režim a euforii sametové revoluce, ale i ti, pro něž jsou hodnoty spjaté s Václavem Havlem stále živé a důležité, přicházejí uctít památku respektovaného prezidenta třeba právě sem na Vinohradský hřbitov. Kromě Václava Havla zde ale našla místo poslední odpočinku velká řada významných osobností z oblasti vědy, sportu, politiky... Kousek odsud má hrob například Jaroslav Foglar, spisovatel a propagátor skauta. Jeho členem byl i náš bývalý prezident. Ten jako malý získal ve skautu přezdívku Chrobák. **Znáš někoho ve svém okolí, kdo má nějakou přezdívku? A tušíš, proč ji dostal nebo k čemu se přezdívka vztahuje?**



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

11 | CHYTRÝ JAKO RÁDIO – 28 JAZYKŮ, 21 ZEMÍ, 25 MILIONŮ POSLUCHAČŮ



Nápis SVOBODA/LIBERTY  
Autoři nápisu: C&G Partners  
(kreativní studio, USA)  
Výroba: Design Blažek – Jiří Blažek  
Vinohradská 1201/159  
110 00 Praha 10 – Žižkov  
GPS 50.0785294, 14.4769917

Kde hledat další informace:

[www.stavbaweb.cz/svobodna-evropa-nevybrala-zadny-z-80-navrh-na-pomnik-3142/clanek.html](http://www.stavbaweb.cz/svobodna-evropa-nevybrala-zadny-z-80-navrh-na-pomnik-3142/clanek.html)

– informace o soutěži

[cs.wikipedia.org/wiki/Svobodná\\_Evropa](https://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodná_Evropa)

– článek o vzniku a historii Rádia Svobodná Evropa

[temata.rozhlas.cz/v-prostorach-prazskeho-sidla-radia-svobodna-evropa-byl-odhalen-zidovsky-pamatnik-7994165](http://temata.rozhlas.cz/v-prostorach-prazskeho-sidla-radia-svobodna-evropa-byl-odhalen-zidovsky-pamatnik-7994165)

– reportáž o památníku Hagiboru

## HRA

Zkus se schovávat za různá písmena nápisu tak, aby tě nebylo vidět. A najdeš i úhel pohledu, ze kterého jsou jednotlivá písmena zcela nečitelná?

Abychom slovo mohli správně přečíst nebo vůbec vidět, musíme najít ten správný úhel pohledu. Třeba i udělat pár kroků. Je to podobné jako při práci s informacemi, více úhlů pohledu je potřeba k tomu, abychom získali objektivnější náhled na svět. V tom nám může pomoci třeba dobrá rádiová stanice.

## HRA

Na každé písmeno slova SVOBODA vymysli slovo, které označuje nějakou důležitou hodnotu pro lidský život nebo pro společnost.

S  
V  
O  
B  
O  
D  
A

Rádio Svobodná Evropa je rozhlasová stanice, která se snaží z České republiky podávat pravdivé informace do zemí, ve kterých je potlačována svoboda slova. Do zemí, kde je ohrožen nebo zásadně omezen svobodný přístup k informacím. Před několika desítkami let k nim patřila i naše země a tisíce Čechoslováků tajně poslouchaly vysílání Svobodné Evropy tehdy ještě z německého Mnichova. Byla to jedna z mála možností, jak se lidé z komunistických zemí mohli dozvídat informace o světě za “železnou oponou”. **Možná poslouchal i někdo z tvé rodiny?** Zeptej se! Dnes vysílá Svobodná Evropa do 21 zemí v 28 jazycích pro zhruba 25 milionů posluchačů. **Napadne tě nějaký stát, ve kterém nemají lidé přístup k objektivním informacím a pro které Rádio Svobodná Evropa vysílá?**

Když v roce 2007 vyhlásilo Rádio Svobodná Evropa **soutěž na umělecké dílo** vztahující se k nové budově této výjimečné rozhlasové stanice, přihlásilo se více než 80 tvůrců se svými návrhy. Přesto, že je takový postup pro výběr díla do veřejného prostoru nejvhodnější, nevybrala komise porotců vítězný návrh. Ten se našel až na zakázku amerického vedení Rádia, které k práci na návrhu povolalo kreativní studio C&G Partners. To je také autorem nápadu – prolínajícího se českého a anglického nápisu svoboda. Samotná stavba budovy rádia byla složitá, protože bylo důležité dodržet nejprísnejší bezpečnostní opatření v reakci na zvyšující se teroristickou hrozbu. **Jak na tebe budova působí?** Připomíná hrad, pevnost, zvětšenou hrací kostku? Nová pětipodlažní energeticky úsporná budova je jednou z nejzabezpečenějších staveb v Evropě a skrývá nejmodernější multimediální studia, **newsroom** a kanceláře.

Místo, kde budova rádia stojí, patří do oblasti s bohatou historií. Pojmenování dostala po židovském sportovním klubu Hagibor (hebrejsky hrdina), který by ti mohl připomínat např. tělovýchovnou jednotu Sokol. Za německé okupace tady vznikl tábor nucených prací. Historii místa připomíná kamenný pomník, který můžeš vidět přes plot. Doplňuje jej deska s nápisem: “Na památku mladých židovských sportovců, kteří zde závodili, všech internovaných a zotročovaných v letech 1944–1945 a všech bojujících za svobodu i lidskou důstojnost.”



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

<https://www.mapotic.com/objevuj-sochy>

## 12 | CO VŠECHNO LZE ZACHYTIT VYTESÁNÍM DO KAMENE? OVEČKU? ZEMĚTŘESENÍ? ZNÁMKU NA DOPIS? VÍTR?



Sochy v Parku Ivana Jilemnického  
Autor: Ivan Jilemnický  
Na Výsluní 2425/9  
100 00 Praha – Strašnice  
50.0772628N, 14.4900864E

Kde hledat další informace:

<http://www.revuekamen.cz/jilemnický.htm>

– rozhovor se sochařem

<https://vltava.rozhlas.cz/ivan-jilemnický-zivot-zivot-5078859>

– záznam rozhovoru se sochařem

<http://www.vetrelciavolavky.cz/sochy/stromy>

– reliéf Stromy od sochařky Ellen Jilemnické, sestry I. Jilemnického, ve Vršovické ulici  
<https://vltava.rozhlas.cz/osudy-ellen-jilemnické-7703223>

– rozhlasový seriál o osudech rodiny Jilemnických a tvorbě sochařky a básničky Ellen Jilemnické



Park Ivana Jilemnického je naší další zastávkou. Možná už zdálky vidíš ve svahu dvě sochy, ke kterým tě vedeme.

### HRA

1. Vyprav se nejdříve k soše, která je níž, blíže k silnici. Zorganizuj svoji skupinu tak, aby si vždy jeden zavázal oči a druhý ho vedl na místo poslepu. Před sochou se zastav se stále zavazánými očima. Ten, kdo tě sem přivedl, ti nyní popíše, jak socha, na kterou se dívá, vypadá. Můžeš si ji také poslepu osahat. Poté zkus nakreslit (třeba na zadní stranu listu nebo křídou na chodník), jak asi vypadá část sochy, kterou jsi prozkoumal. A dát soše jméno...

Můžeš se také současně zaposlouchat do zvuků na tomto odkaze: [https://www.youtube.com/watch?v=baDtDo\\_JNgg](https://www.youtube.com/watch?v=baDtDo_JNgg)

2. Stejně tak postupuj i s druhou sochou. Jen si teď role vodiče a nevidoucího vyměníte.

Zvuky k poslechu jsou zde: <https://www.youtube.com/watch?v=w8Vj315YB2I>

Sochu si nyní zakreslí a pojmenuje ten, kdo k ní přišel se zavazánými očima.

Nyní se podívej na konec tohoto listu, kde najdeš názvy obou soch. **Co mají společného?** Obě rozvíjejí téma přírodních živlů. **Kdyby do tohoto parku měla přibýt ještě jedna socha spojená se živlem, jaký zvolíš? Jak by socha mohla vypadat?**

Autorem obou soch je Ivan Jilemnický, sochař který se často snažil zachytit přírodu, současně ale ponechat velký prostor pro fantazii každého z nás. Jilemnický pocházel z Hořic, známého centra umělecké práce s kamenem, a kámen, především **pískovec**, mu byl po celý život hlavním materiálem. V Praze a jejím okolí najdeš i další jeho díla. V centru města například výjimečnou naddimenzovanou kamennou **Poctu poštovní známce** umístěnou před Poštovním muzeem (u ústí ulice Revoluční směrem k Vltavě).

Na naší trase je tohle už druhý park, který svým názvem vzdává poctu konkrétní osobě. Tento připomíná známého sochaře, který se Strašnicemi spojil část svého života. Předchozí park, park Františka Suchého, pak hrdinu 2. sv. války, jehož osud je propojen se strašnickým krematorium. **Po kom ze svého okolí zkusíš pojmenovat park nebo ulici ty?** A podaří se ti vybrat hrdinu či osobu tak, aby úzce souvisela s místem, které je po ní pojmenované?

Ivan Jilemnický, **Vodopád**, 1982, pískovec  
Ivan Jilemnický, **Bouře**, 1982, pískovec

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 13 | ČERNÉ KVĚTY



Pamětní deska Antonínu Abrahamovi

Autor: Jakub Grec

Na Palouku 652/28

100 00 Praha 10 — Strašnice

GPS 50.0809069, 14.4877408

Kde hledat další informace:

[www.pametnimista.usd.cas.cz/](http://www.pametnimista.usd.cas.cz/)

[praha-10-pametni-deska-antoninu-abrahamovi/](http://praha-10-pametni-deska-antoninu-abrahamovi/)

— podrobnosti o pamětní desce

[www.cerneseriky.cz/](http://www.cerneseriky.cz/)

[antonin-abraham](http://antonin-abraham)

— životopis A. Abrahama

[www.facebook.com/](https://www.facebook.com/pomnikyobetem/)

[pomnikyobetem/](https://www.facebook.com/pomnikyobetem/)

— profil spolku Pomníky obětem bezpráví

[www.cupress.cuni.cz/ink2\\_ext/](http://www.cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=453959)

[index.jsp?include=podrobnosti&id=453959](http://www.cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=453959)

— kniha Pepito neplivej ilustrovaná autorem pamětní desky připomíná zajímavý příběh z poválečného Československa o záchraně velbloudice partou skautských kamarádů

[praha10.cz/bydleni/aktuality-z-oblasti-bydleni/artmid/8180/praha-10-si-pripomnela-sve-obcany-padle-behem-srpnove-okupace?articleid=2893](http://praha10.cz/bydleni/aktuality-z-oblasti-bydleni/artmid/8180/praha-10-si-pripomnela-sve-obcany-padle-behem-srpnove-okupace?articleid=2893)

— článek o 51.výročí vpádu vojsk a uctění památky čtyř obětí v Praze 10

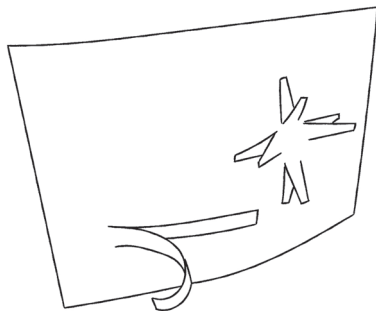
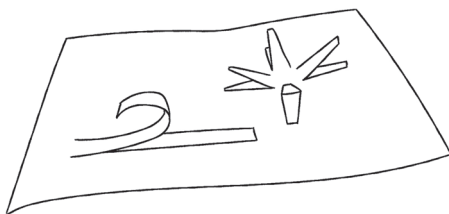
### HRA

Přejížděj prsty po pamětní desce a vnímej všechny vystupující i vyřezané tvary. Zkus si s tužkou a papírem techniku frotáže (papír polož na nápis a přejížděj po něm tužkou) a otiskni tak nápis na svůj papír. Rozhlédni se kolem, můžeš zkusit na svůj papír takto „nasbírat“ a otisknout další reliéfní tvary na nejružnějších tabulkách a površích. Vznikne ti ne zrovna pamětní deska, ale určitě pamětní list na dnešní den a místo.

### HRA

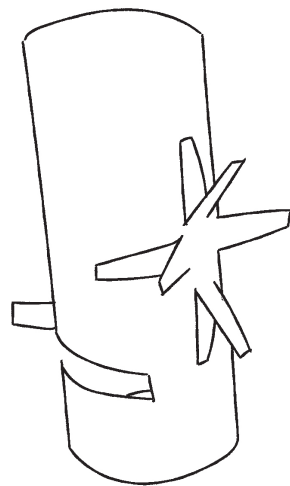
Podívej se zblízka na pamětní desku. Jak je asi vyrobená a jak vznikl vystupující tvar květu?

Jeho lístky jsou vyříznuty do tenkého plechu, mírně ohnuté vzhůru a vytvářejí tak prostorový efekt. Zkus něco podobného doma s papírem. Prořízni do něj pomocí řezáku (odlamovacího nože) nebo nůžek třeba tvar květu nebo slunce a zkus jednotlivé paprsky různě ohýbat.



Mosazná destička s černým kvítkem, kterou zde vidíš, není jediná svého druhu. Její podobu navrhl sochař, restaurátor a ilustrátor Jakub Grec pro spolek Pomníky obětem bezpráví. Podobných desek mají spolkaři v úmyslu umístit 140. Tolik našich občanů totiž zahynulo v souvislosti s invází vojsk Varšavské smlouvy v čele se Sověty v roce 1968. Čtyři z nich byli z Prahy 10 a pamětní desky jim věnované najdete nedaleko v ulici Černokostelecká 974/47 a 117/17 nebo na Kubánském náměstí 1272/4.

Šeříky kvetou v květnu, a proto jimi lidé na jaře 1945, tedy na konci 2. světové války, vítali vojáky Rudé armády ze Sovětského svazu (dnešní Rusko). Později, po násilné invazi sovětských vojsk a okupaci naší země, se šeříky staly symbolem vynuceným. Všechny děti je povinně každý rok malovaly ve školkách i školách. Černý šeřík na pamětní desce tedy značí smutek rodin, které komunističtí okupanti svévolně připravili o jejich nejbližší.



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišvská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)

# CESTA HRDINŮ

objevuj sochy na Praze 10

trasu najdeš na

[www.mapotic.com/objevuj-sochy](http://www.mapotic.com/objevuj-sochy)

## 14 | VĚRNÁ VLNA 415



Památník strašnického vysílače  
Na Třebešíně 8  
130 00 Praha 10 – Strašnice  
GPS 50.0820864, 14.4814767

Kde hledat další informace:

[temata.rozhlas.cz/](http://temata.rozhlas.cz/)

[lvi-sila-ze-strasnic-8044789](http://lvi-sila-ze-strasnic-8044789)

– Článek o úloze strašnického

vysílače v pražském povstání

[temata.rozhlas.cz/ctyri-dny-bitvy-o-cesky-rozhlas-7965391](http://temata.rozhlas.cz/ctyri-dny-bitvy-o-cesky-rozhlas-7965391)

– popis bojů o rozhlas během

pražského povstání

[www.youtube.com/](http://www.youtube.com/watch?v=eszwc72yl4Y)

[watch?v=eszwc72yl4Y](http://www.youtube.com/watch?v=eszwc72yl4Y)

– sokolská píseň Lvi silou, jejíž úvod

byl znělkou strašnického vysílače

Přečti si nebo poslechni tehdejší rozhlasovou výzvu: „Upozorňujeme důrazně posluchače, aby v případě, že se odmlčí stanice Československý rozhlas, kterou právě posloucháte na vlně 415 m, neřídili se rozkazy vysílačů Praha 1 nebo Praha Mělník. Tyto vysílače jsou dosud v německých rukou. Jejich rozkazy v české i německé řeči jsou falešné.”

<https://www.rozhlas.cz/lvi-sila-ze-strasnic-8044789>

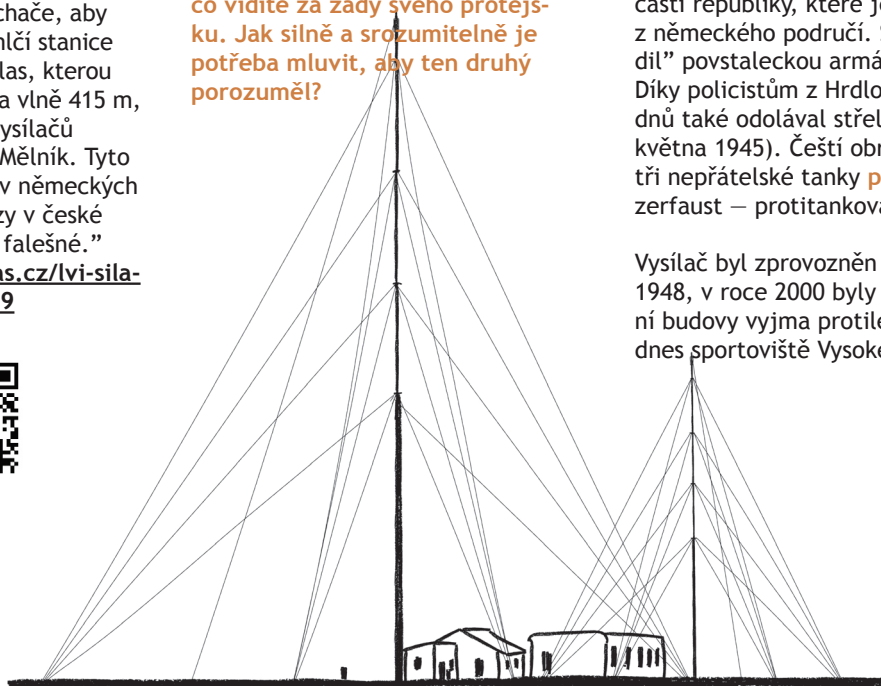


### HRA

Proměň se v živý vysílač a zkus, co dokáže tvůj hlas sdělit na dálku. Odkrojuj si se svým doprovodem na chodníku min. 40 kroků, anebo raději rovnou 40 m (tabulka délky kroků dle výšky postavy: <http://6000kroku.cz/clanek/delka-kroku-v-zavislosti-na-vysce-tela>), ať můžete vidět alespoň na zemi, jak vysoký byl jeden stožár! Délku svého kroku můžete změřit i pomocí pítě, což je vzdálenost mezi špičkou nataženého malíčku a palce (u dospělého to je cca 20 cm). Postavte se každý na jeden konec této trasy a zkuste si hlasem podávat zprávy, třeba o tom, co vidíte za zády svého protějšku. Jak silně a srozumitelně je potřeba mluvit, aby ten druhý porozuměl?

Tak, a jsme tady. Věříš, že na tomhle místě se před více než 75 lety odehrávalo něco, co ovlivnilo celou naši zemi? Nad památníkem je plot a za ním místo, kde stál jeden ze dvou 40ti metrových stožárů strašnického vysílače. Dnes už zde zůstal jen protiletectký kryt. A co se tu tenkrát vlastně dělo? Na konci 2. světové války, kdy se Češi stále bránili německým nacistům, se hlavním terčem útoků stala Praha. Zde bylo ještě třeba vybojovat vítězství. Důležitým nástrojem v boji jsou vždy média, kterými lze šířit informace (pravdivé či lživé) a řídit válečné akce. Německá armáda proto zabrala Čechům rozhlasové budovy i vysílače, aby obyvatele odřízla od zdroje informací. Pracovníci Československého rozhlasu byli tehdy velmi stateční a vysílali do poslední chvíle z hlavní rozhlasové budovy v Praze na Vinohradech. Poté zprovoznili provizorní studio zde na Třebešíně, opět vysílající na vlně 415 m. Jejich volání o pomoc vyslyšeli 5. května obyvatelé všech částí republiky, které ještě čekaly na osvobození z německého područí. Strašnický vysílač pak „řídil” povstaleckou armádu bojující proti Němcům. Díky policistům z Hrdlořez a Strašnic po několik dnů také odolával střelbě a náletům (5. až 9. května 1945). Čeští obránci tu např. zlikvidovali tři nepřátelské tanky pancéřovými pěstmi (panzerfaust – protitanková ruční zbraň).

Vysílač byl zprovozněn roku 1925, demontován 1948, v roce 2000 byly odstraněny všechny provozní budovy vyjma protiletectkého krytu. Na místě je dnes sportoviště Vysoké školy ekonomické Praha.



Městská  
část  
Praha 10

Projekt Objev sochy na Praze 10 vznikl v roce 2020 s podporou MČ Praha 10.

Autorky: Michaela Matysová, Lucie Štůlová Vobořilová, grafika: Michaela Trpišovská, foto: Petra Klapka, kresby: Adéla Marie Jirků. E-mail: [ahojsocho@seznam.cz](mailto:ahojsocho@seznam.cz)